

"Hjälp indianerna på deras sätt"

Svensk Ungdom och Nuoren Keskustan Liitto medverkar i Nordiska Centerungdomens Förbunds regnskogsprojekt. För att informera om saken arrangerades ett regnskogsseminarium i Pargas, veckoslutet 14-15.9. Inbjudna föreläsare berättade om regnskogens ekologi, och om Huaoraniindianernas levnadsförhållanden.

Socialantropolog Laura Rival är anställd på Rainforest Information Center, en internationell organisation som genomför regnskogsprojekt på olika platser i världen. Laura har jobbat mycket i ecuadorianska Amazonas, där föreningen har som projekt att hjälpa Huaoranistammen, en av Amazonas många indianstammar. Hon berättade om indianernas kultur, traditioner och nuvarande levnadsförhållanden.

Huaoraniindianerna hör till de äldsta stammarna i Amazonas. De har nyligen fått rätten till sitt gamla hemland, efter att ha varit förvisade till ett s.k. protektorat. De har återfått landet, men får inte lov att motsätta sig oljeindustrin. Om de gör det, förlorar de rätten till sitt hemland. Varje gång oljebolagen bygger vägar för att komma åt oljan, kommer det samtidigt fler och fler kolonialister. Kolonialister som är fattiga och hyr land som ingen äger, säger Laura Rival. Det var meningen att Huaoraniterritoriet skulle vara enbart för Huaoraniindianerna, men så blev det inte. Det bor uppskattningsvis 3000 kolonialister i området, helt exakt hur många de är vet dock ingen. Den ecuadorianska regeringen har gått med på att göra en undersökning om hur många kolonialister som i själva verket bor i området, så att man sedan kan betala tillbaka pengarna. På det här sättet hoppas man på att få ut kolonialisterna ur området.

Ett amerikanskt oljebolag har hittat olja på Huaoraniterritoriet, och vill följdaktligen börja borra där. Regeringen har gett dem tillstånd att påbörja utvinningen av olja. Oljebolaget vill ha 120 borrhälsningar, vilket kräver många och långa vägar. Det här är mycket farligt, säger Laura Rival, eftersom det skulle innebära att fler och fler människor

söker sig dit, vilket i sin tur för med sig alkoholism och prostitution. Militären skall officiellt övervaka ordningen i området. Men enligt Laura är korruptionen stor inom militären, och därför kommer det knappast att fungera. -De enda som kan bevaka området är Huaoraniindianerna, säger hon.

Det är svårt att veta exakt var Huaoraniterritoriets gränser går, även om man vill respektera deras område. Därför har Rainforest Information Center tillsammans med indianerna utarbetat en enkel plan, som går ut på att hugga upp smala rår och plantera palmträd vid gränserna för att markera Huaoraniterritoriet.

Foto: Anders Sirén.

Hänsynslös exploatering av regnskogen

-Nästan alla djur och växter i regnskogen lever och i och är beroende av träden. Det finns egentligen inget markskikt i regnskogen, pratet om att regnskogen är ogenomtränglig, är överdrivet. Trädens kronor är så täta att ljuset inte når ner till marken i någon större utsträckning. Det gör att växterna söker sig upp i trädkronorna, och att djuren följer efter dem, för att få sin föda. När ett träd faller och försvinner, försvinner också en del växt- och djurarter, som för sin existens är beroende av trädet.

Det säger Anders Sirén, biolog och samordnare på föreningen Jordens Vänner i Stockholm. Han har studerat regnskog i Malaysia, Sydamerika och på Filippinerna. Anders föreläste i Pargas om regnskogarnas ekologiska system.

När ett träd faller i regnskogen, rubbas en mycket skör balans. Regnskogen växer på ett tunt skikt av näringsrik jord. Skiktet är inte mera än 6-7 cm, och vegetationen är mycket beroende av detta jordlager. Så, när trädet faller och det bildas luckor i skogen, betyder det att regnet som normalt skulle samlas upp av trädets krona, i stället kommer rakt ned på marken.

Regnen i regnskogsområdena är häftiga, vilket medför en kraftig ytavrinning, och därmed erosion. Jordlagret sköljs ut i vattendragen, som i sin tur slamas igen. Slammet sätter sig i korallreven, som är viktiga med tanke på fiskerinäringen. Det bor och leker mycket fiskar

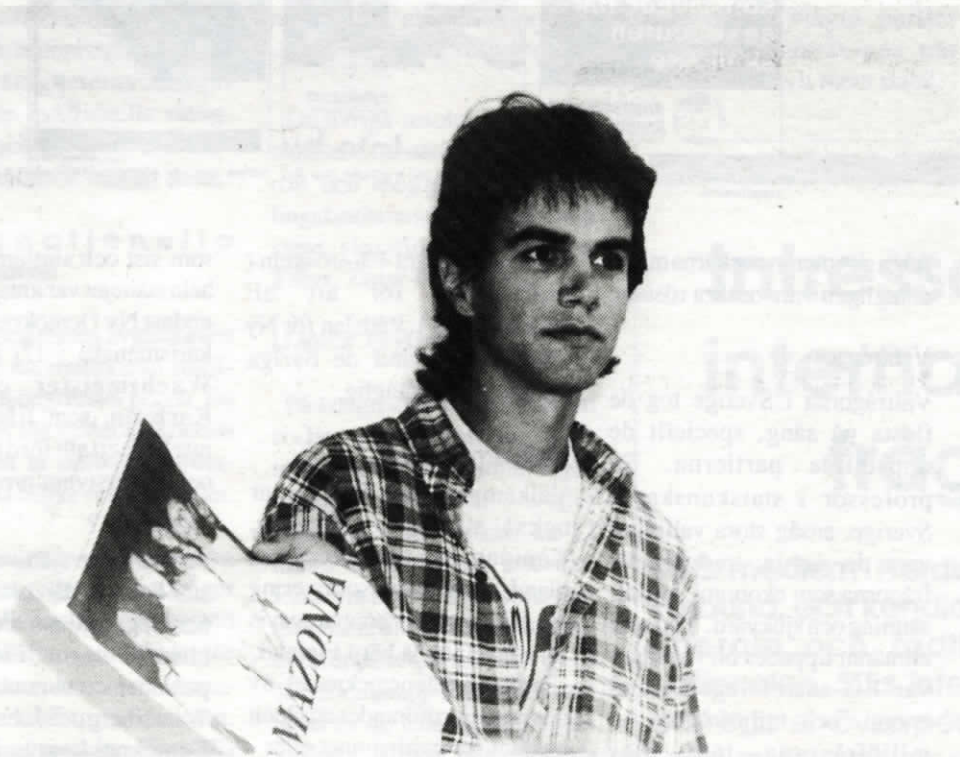
lungor som det brukar sägas, betonar Anders. Syret som produceras vid fotosyntesen konsumeras vid nedbrytningen. När man faller regnskogen som nu, så producerar den egentligen koldioxid. Det finns stora mängder kol upplagrade i regnskogen, som sedan frigörs

odlingar och boningshus. Ytterligare betyder större luckor i regnskogen att nederbörden minskar. I normala fall avdunstar en betydande del av nederbörden från trädkronorna uppåt och återvinns av regnmolnen. Men när regnet faller ned över en öppen yta, sker det

-Urbefolkningen är mycket kunnig om arterna i regnskogen. Det var indianerna som uppfann t.ex. gummi och kinin. Men, ändå får de inget av de stora pengar som tjänas på produkterna. Och skogen som producerar dessa, blir skövad, i stället för att vårdas.

Anders nämner ett annat exempel, drakblodsträdets saft. Saften anses ha en cancerbotande effekt. Här var det igen indianerna som kom på vad den kunde användas till. Och här var det igen ett amerikanskt läkemedelsföretag som började använda saften till läkemedelsframställning, givetvis utan att ge indianerna något.

-Det här är frågan om en veritabel och hänsynslös exploatering av regnskogen och dess invånare, säger Anders Sirén.

i korallreven nära kusterna, vilket gör det ganska lätt för lokala fiskare, som kan göra sina fångster nära land. Men om korallreven slamas igen, söker fiskarna sig ut till havs. Därmed försvåras fisket. -Regnskogarna är inte jordens

i form av koldioxid när träden faller. De här stora koldioxidutsläppen bidrar till globala klimatförändringar.

När regnet inte samlas upp av vegetationen, uppstår lokala översvämningar, som skadar

ingen avdunstning att tala om, vilket gör att nederbörden på andra områden blir mindre.

Anders Sirén tycker det är en skam att regnskogen exploateras utan att indianerna får någon del av det.

Jordens Vänner
i Sverige är en underavdelning till
Friends of the Earth International.

Föreningen genomför projekt i områden världen över, där naturen är hotad, alltså inte bara i regnskogsområden. I Finland finns ännu ingen motsvarande underavdelning.

Miljö & Människa

Huaoranikulturen hotad

Huaoranistammen består av drygt 1500 människor. Liksom många andra stammar i regnskogen, hotas Huaorani-indianernas kultur och språk av exploateringen av regnskogen, och vår civilisations välvilliga men okunniga inställning. De vuxna indianerna jobbar inom oljeindustrin, medan barnen går i skola, och lär sig spanska i stället för sitt modersmål. Många andra barn i Amazonas kan inte gå i skola, för att det inte finns pengar. Men regeringen betalar för Huaorani-indianerna. Den tror att om man lär indianerna bibeln, så kan de bli goda och kristna människor. Det största problemet med undervisningen är ändå att man skiljer de äldre från de unga.

oljeborrningsläger. En lokal turistbyrå kom på den smarta idén att förevisa "vildarna" som turistattraktion.

-Hus är ingen naturlig boning för indianer, säger Laura. Men just att de slår sig ner på ett ställe som inte alls passar deras natur, visar indianernas förvirring för tillfället.

I regnskogen är radion viktig. I Huaoraniterritoriet finns två radiostationer. Den ena går på spanska, den andra på ett annat indianspråk. Den spanska radion predikar moral; gift dej med bara en kvinna, lev så och lev så, vilket påverkar dem vare sig de vill det eller ej.

-Därför är det viktigt att Huaoranis får en egen radiostation, säger Laura Rival. I regnskogen är avstånden långa, och en radio skull minska

ofta militärisk. Huaoranis går helst nakna, men i skolan och överallt i "civilisationen" tvingas de använda kläder. Laura berättar om en kvinnlig vän som hemma alltid tar av sig kläderna för att känna sig som sig själv.

Huaoraniindianerna har magiska ritualer. När ett barn blir dödsjukt kommer spåmannen och ger barnet en drog som skall bota barnet. Om barnet överlever, växer upp och får familj, kan det hända att han eller hon blir ny spåman när den gamla dör. När spåmannen dricker drogen kommer han i kontakt med "jaguaren", som är Huaoraniindianernas gud. Drogen ger också ett sjätte sinne som gör att spåmannen kan se in i framtiden, och t.ex. få svar på frågor om framtiden.

ni inte tapirer eller andra djur som rör sig på marken? Med ett gevär kan ni döda dem. Indianerna svarade: Då är vi inte längre ett trädfolk, utan ett markfolk.

Huaoranspråket motsvarar inte fonetiskt det spanska, vilket försvårar det hela. Vi som bor i olika länder långt från varandra behöver vårt skriftspråk för att kommunicera, men det gör indianerna inte. Huaorani-indianerna är få och bor tätt tillsammans. Vi får inte heller bestämma vad de skall göra med sitt språk. De måste få göra vad de vill med det, för de är de enda som i grund och botten känner till det. De kommer säkert förr eller senare att bestämma om en egen autografi, men det är inte aktuellt ännu. Det viktigaste är inte skriftspråket, utan en egen radio.

Muntlig språktradition

Det finns ingen skriftform för huaoranspråket. Det baserar sig helt och hållet på muntlig tradition. Det här betyder att språket är mycket känsligt för påverkan från spanskan.

-Det är viktigt att indianerna kan bevara sitt språk, säger Laura Rival. Det är bra om de kan utveckla ett skriftspråk, men det är ändå inte det viktigaste.

Text
&
foto:

Kim Malmberg

Förvirring

De unga går i skola, de äldre jobbar. När föräldrar och barn kommer hem, skall maten tillredas och ätas. När det här är gjort, är det mörkt. Det betyder att barnen inte längre kommer ut i skogen, som de alltid tidigare gjort. Många barn känner inte längre till regnskogen som de borde, säger Laura Rival. Barnen har blivit osjälvständiga. Huaorani-indianerna målar sig inte längre, kvinnorna jagar inte mera, och männen går på jobb i stövlar och arbetshandskar.

Laura Rival ger ett exempel på hur Huaoraniindianerna utnyttjas. En grupp indianer hade flyttat in i ett gammalt

avstånden och fungera som viktig informationskanal på deras eget språk. Samtidigt kunde man få användning för radion i skolundervisningen.

Naturfolk

Huaoranis vet mycket om växterna i regnskogen, mera än någon annan stam, eftersom de fått leva så länge i fred. De har länge skött sina sjukdomar själv med botande örter. Nu ger läkarna dem medicin hela tiden, vilket betyder att deras naturliga motståndskraft försämras, samtidigt som indianerna förlorar kunskapen om örterna och växterna.

Undervisningsmetoderna i skolorna är gammaldags och

Laura Rival säger att Huaoraniindianerna har anammat den kristna religionen, men på deras personliga sätt. T.ex. Daniel och lejonet går bra, för för Huaoraniindianerna motsvaras lejonet av deras jaguar. Noaks ark och syndafloden anpassar de också efter egna behov.

Huaoraniindianerna har ett naturligt förhållande till naturen. När de äter fisk, slänger de benen tillbaka i floden. De kallar sig själva för ett trädfolk, eftersom de endast jagar djur som lever i träden, och äter växter som växer på träden. En antropolog ville att Huaorani-indianerna skulle jaga andra djur än dem som lever i träden. Antropologen sade; varför äter

KOM MED I SU:S
REGNSKOGRUPP

SU stöder Huaoraniindianerna i Amazonas. Men, hur skall vi stöda dem bäst, och vad kan vi göra för att sprida informationen på bästa möjliga sätt. Har du idéer och lust att var med och jobba för indianerna? Ring till Viveka Ekholm på SU-kansliet.

REGNSKOGEN
BEHÖVER DIN HJÄLP!

Delta i SU:s regnskogsprojekt och stöd Huaoraniindianerna på deras sätt. Utmana en vän, en annan lokalavdelning eller krets. Betala in pengarna på PSB: 1022346, och skriv vem du utmanar på bankgirot. Utmaningarna publiceras i Svensk Framtid.

Tillstånd YLT: 11634, Nylands länsstyrelse.